अरात्रिरिति यदिदंसर्वंपाप्मनोऽत्रायततदिदंकिंचतत्तस्मादत्रयइतिश्रुतौपाप्मनस्त्राताऽत्रिरित्यत्रिशब्दस्यनिर्वचनंतदेवशब्दांतरेणप्रदर्शयतियातुधानींविमोहयिष्यन् अरात्रिः अरयःकामादयःसंत्यस्मिन्नि त्यरंपापंतस्मात्त्रायतइत्यरात्रिः अरशब्दादलुप्तपंचमीकात्परस्यत्रायतेरुपरिक्विप्प्रत्ययः अरिशब्दान्मत्वर्थीयेऽर्शआद्यचियस्येतीकारलोपेअरमितिसिध्यति यस्मादरात्रिस्तस्मादत्रिः अत्तीत्यद्मृत्युस्तस्मा त्त्रायतइत्यत्रिरित्यत्रापिअवयवार्थेनपाप्मानं मृत्युमन्ववायानित्यादौमृत्युशब्दस्यपाप्मनिप्रयोगदर्शनात् धर्मेणपापमपनुदतीतिधर्मोप्यत्रिःस्यादतआह सारात्रिर्यांनाधीतेत्रिरद्यवाइति वैनिश्चितंअद्यवर्तमान कालेयांत्रिःत्रिवारंनाधीतेनाधिगच्छति अतीतस्यहिपुत्रादेरनुत्पत्तौअनागतत्वेनउत्पत्तौवर्तमानत्वेननाशेअतीतत्वेननान्वेतित्रिरधिगमोस्तितद्यत्रनास्तिसर्वंवर्तमानमेवभवतियत्रावस्थायांसाहार्दाकाशाख्य जगत्कारणप्राप्तिःसर्वपाप्मोच्छेदिकासाऽरात्रिरुच्यते अत्रहिअतीतानागतंसर्वमस्तीतिश्रूयते यच्चास्येहास्तियच्चनास्तिसर्वंतदत्रगत्वाविंदतइति अत्रहिसर्वेकामाःसमाहिताइति चयस्मादेवमरात्रिरस्मितस्मा

अत्रिरुवाच अरात्रिरत्रिःसारात्रिर्यांनाधीतेत्रिरद्यवै॥ अरात्रिरत्रिरित्येवनाममेविद्धिशोभने॥८६॥ यातुधान्युवाच यथोदाहृतमेतत्तेमयिना ममहाद्युते॥ दुर्धार्यमेतन्मनसागच्छावतरपद्मिनीम्॥८७॥ वसिष्ठउवाच वसिष्ठोस्मिवरिष्ठोऽस्मिवसेवासगृहेष्वपि॥ वसिष्ठत्वाच्चवासाच्चवसिष्ठइ तिविद्धिमां॥८८॥ यातुधान्युवाच नामनैरुक्तमेतत्तेदुःखव्याभाषिताक्षरं॥ नैतद्धारयितुंशक्यंगच्छावतरपद्मिनीम्॥८९॥

दत्रिरेवममनाम मंत्रोपि यंवैसूर्यंस्वर्भानुस्तमसाविध्यदासुरः अत्रयस्तमन्वविंदन्नह्य१न्येअशक्नुवन्इतिसूर्यआत्माजगतस्तस्थुषश्चेतिश्रुतेः सूर्यंपरंब्रह्मस्वर्भानुःराहुरूपोमृत्युःअविध्यत्व्याप्तवान्तमसाअना त्मनिआत्मबुद्धिरूपयाअविद्ययेतिमंत्रपदानामर्थः॥८६॥तदेतदत्रित्वंमनसापिदुर्धार्यमितिमत्वायातुधान्याह यथेति तेत्वया मयिमत्समीपे अतीतानागतयोरपिवर्तमानकालेएवदर्शनंकामाद्यनुदयश्चेतिद्वयंअ त्यंतंतमःस्वभावयामयाप्राप्तुमशक्यमितिभावः त्वामहंधर्षितुमशक्तेतित्वंगच्छअवतर पद्मिनींसरसीं॥८७॥ वसिष्ठोस्मीति वसिष्ठःवायुश्चपृथिवीचवायुश्चांतरिक्षंचद्यौश्चादित्यश्चंद्रमाश्चनक्षत्राणिचेतिवस वएतेषुहीदंसर्वंवसुहितमेतिहीदंसर्वंवासयंतेइतिश्रुतिप्रसिद्धावसवस्तेयस्यस्वाधीनाभवंतिसवसुमान्प्राप्ताणिमाद्यैश्वर्योमहायोगी अतिशयेनवसुमानितिवसिष्ठस्तादृशोहमस्मि अतिशयेनउरुरस्मि वसुमच्छब्दा दिष्ठन्प्रत्ययेपरेमतुब्लोपेटिलोपेचवसिष्ठः उरुशब्दस्येष्ठनिवरादेशश्चप्रियस्थिरादिसूत्रेणज्ञेयः सर्वंमद्वशेस्तिअहंतुनकस्यापिवशेस्मीतिनामद्वयार्थः वासगृहेषुवासयोग्येषुगृहस्थाश्रमेषुसर्वेषामुपजीव्येषुव सेवसामिअतोऽहंवस्तॄणांमध्येअतिश्रेष्ठइतिवसिष्ठोऽस्मि वस्तृशब्दादिष्ठनितृन्लोपेचवसिष्ठः सर्वेषामाश्रयभूतत्वान्ममममांदेवारक्षंतीतिभावः॥८८॥८९॥

Digitized by Google